

FÖRSLAG TILL SKRIVNINGAR Regeringsprogram 2023–2027

Ålands kommunförbunds uppgift är att bevaka kommunernas intressen i förhållande till Ålands Landskapsregering. Kommunerna utgör den lokala nivån som skapar fundamentet i samhället, genom att implementera politiska beslut för att skapa en fungerande vardag för kommuninvånarna.

För att säkerställa att kommunerna håller jämna steg i samhällsutvecklingen och också har beredskap att svara på framtida utmaningar är det viktigt att kommunernas självstyrelse beaktas, samt att de ekonomiska förutsättningarna och ramarna som lagstiftningen ger harmonierar med kommunernas förvaltning och verksamhet.

1. FINANSIERINGSPRINCIPEN IAKTTAS

Finansieringsprincipen utgör en viktig mekanism i förhållandet mellan Ålands landskapsregering och kommunerna. Om kommunerna påförs nya och utvidgade uppgifter, eller skatte- eller avgiftsgrunderna ändras kompenseras kommunerna fullt upp för dessa. Principen förutsätter att en noggrann analys av ekonomiska konsekvenser för kommunerna görs i samband med lagstiftning eller fastställande av andra styrande regler.

Förslag till skrivning:

Finansieringsprincipen i förhållandet mellan kommunerna och landskapet iakttas. Om kommunerna påförs nya och utvidgade uppgifter, eller skatte- eller avgiftsgrunder ändras ska kommunerna kompenseras fullt ut för dessa. Landskapsandelssystemet utvärderas och revideras för att bättre motsvara kommunernas behov.

Kommunernas ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar regleras i lag. Vid beredning av ny lagstiftning som berör kommunerna görs ekonomiska konsekvensanalyser för att trygga kommunernas serviceproduktion.

2. LAGSTIFTNINGSKULTUREN FÖRNYAS

Kommunernas självstyrelse, ekonomiska hållbarhet och verksamhet regleras i lag. Till följd av en alltmer detaljstyrd lagstiftningskultur minskar kommunernas handlingsutrymme att utföra de uppgifter som ålagts dem i förhållande till de lokala förutsättningar som finns.

Förslag till skrivning:

Vid beredning av ny lagstiftning tas kommunernas självstyrelse i beaktande och detaljreglering begränsas. Utvecklingen av kommunernas uppgifter och skyldigheter följs regelbundet upp.

3. REVIDERING AV KOMMUNALLAGEN

Det har skett betydande förändringar i lagstiftningen, kommunernas verksamhetsmiljö och omvärld sedan 1997 när Ålands kommunallag antogs. En ny kommunallag som harmonierar med nuläget skapar bättre förutsättningar för kommunerna att utföra sina lagstadgade uppgifter i en alltmer komplex värld, samt förverkligar kommuninvånarnas möjligheter att delta i och påverka kommunernas verksamhet.

Förslag till skrivning:

Kommunallagen för landskapet Åland revideras.

4. TREND- OCH OMVÄRLDSANALYS

För att den kommunala sektorn långsiktigt ska utvecklas i en gynnsam riktning behöver kommunerna ha god kännedom om de förutsättningar, möjligheter och utmaningar som förändringar i omvärlden medför. Ett redskap för det kan en gemensam trend- och omvärldsanalys vara som uppdateras varje år. Analysen utarbetas i samarbete med ÅSUB. Den så kallade Helsingborgsmodellen kan tjäna som förebild.

En trend- och omvärldsanalysen är ett planeringsunderlag som bidrar till en helhetssyn inom den kommunala sektorn som styr kommunerna i en gemensam riktning. Analysen ökar kommunernas beredskap och stärka dess förmåga att agera på vad som händer i omvärlden. Innehållet tar avstamp i övergripande och långsiktiga förändringar i omvärlden, men som även enkelt kan användas för nulägesanalys på konkret nivå.

Förslag till skrivning:

I syfte att samordna utvecklingen inom den kommunala sektorn med gemensamt fokus på åtgärder som ger kommunalt mervärde genomförs årligen en trend- och omvärldsanalys.

5. UTVECKLA EKONOMISKT STÖD FÖR KOMMUNALT SAMARBETE

Kommunerna samarbetar idag kring många olika tjänster och inom flera serviceområden. För att skapa en bättre stadga i arbetet och främja genomförandet av större utvecklingsprojekt krävs större frivilligt samarbete. Genom att utöka möjligheter till ekonomiskt stöd för samarbete mellan kommunerna utvecklas dialogen mellan kommunerna samtidigt som samordningsvinster uppnås. Möjligheter till EU-finansiering och annan extern finansiering av samarbetsprojekt ska särskilt uppmuntras.

Förslag till skrivning:

Landskapets ekonomiska stöd för samarbete mellan kommunerna utökas. Det är av särskilt intresse att samarbete utvecklas inom det digitala området.

6. EN HÅLLBAR ENERGIOMSTÄLLNING

För att Åland ska vara ett hållbart samhälle är kommunsektorns insatser betydande. Kommunernas klimatarbete stöds genom ekonomiska incitament som stöttar kommunernas förutsättningar för en hållbar energiomställning.

Förslag till skrivning:

En hållbar energiomställning påskyndas genom att landskapet stöder kommunernas möjligheter att främja en kontrollerad övergång till förnybara energiformer och energikällor som inte baserar sig på förbränning.

NÄRMARE UPPLYSNINGAR

Kommunförbundet har sammanställt förslag till skrivningar i regeringsprogrammet 2023–2027. Vi ger gärna mer detaljerade bakgrundsuppgifter och står till ert förfogande om ni vill diskutera dessa frågor närmare.

Finström 20.10.2023

Förbundsstyrelsen för Ålands kommunförbund § 55/20.10.2023

Genom

Minna Hellström
Förbundsdirektör